

sygn. akt VII U 164/22

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

15 marca 2023 r.

Sąd Okręgowy Warszawa-Praga w Warszawie VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w następującym składzie:

Przewodniczący SSO Małgorzata Kosicka

po rozpoznaniu 15 marca 2023 r. na posiedzeniu niejawnym w Warszawie

odwołania J. W.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddziału w W.

z 21 grudnia 2021 r., znak (...)(...)

o wysokość kapitału początkowego

i z 22 grudnia 2021 r., znak (...)

o wysokość emerytury

I. zmienia zaskarżoną decyzję z 21 grudnia 2021 r., znak (...)(...) w ten sposób, że ustala wysokość kapitału początkowego J. W. na 47 942,51 zł;

II. zmienia zaskarżoną decyzję z 22 grudnia 2021 r., znak (...) w ten sposób, że wysokość emerytury J. W. ustala przy uwzględnieniu zatrudnienia w pełnym wymiarze czasu pracy od stycznia 1985 r. do grudnia 1987 r. oraz w maju i w grudniu 1989 r.

Sygn. akt VII U 164/22

UZASADNIENIE

J. W. 14 stycznia 2022 r. złożyła odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. z 21 grudnia 2021 r., znak (...) (...) oraz z 22 grudnia 2021 r., znak (...). Ubezpieczona wniosła o zaliczenie do kapitału początkowego okresów pracy od stycznia 1985 r. do grudnia 1987 r. w Pracowni (...) W. W. ul. (...) oraz od marca 1989 r. do grudnia 1990 r. w Zakładzie (...) ul. (...). Odwołująca wskazała, że w ww. pracowniach była zatrudniona na stanowisku złotnika (odwołanie z 14 stycznia 2022 r. – k. 1 a.s.).

Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. w odpowiedzi na odwołanie wniósł o jego oddalenie. W uzasadnieniu swojego stanowiska organ rentowy wskazał, że J. W. do obliczenia kapitału początkowego, a tym samym emerytury nie przedłożyła żadnych dokumentów potwierdzających okresy zatrudnienia (wskazując jedynie ogólnie okresy zatrudnienia oraz nazwy zakładów pracy). Wobec powyższego wszystkie okresy zatrudnienia przyjęte zostały przez organ rentowy na podstawie potwierdzenia ubezpieczenia (deklaracji imiennych). Zakwestionowany przez odwołującą okres zatrudnienia w Pracowni (...) W. K. od stycznia 1985 r. do grudnia 1987 r. został zaliczony do stażu pracy zgodnie z potwierdzeniem podlegania do ubezpieczeń społecznych, tj. w okresach 1 września 1984 r. - 30 listopada 1986 r. oraz 23 listopada 1987 r. – 12 maja 1988 r. Według informacji, którymi dysponuje organ rentowy J. W. ostatni raz figurowała w deklaracji za listopad 1986 r. – zgodnie z tym staż został zaliczony do 30 listopada 1986 r. Ubezpieczona ponownie została zatrudniona od 23 listopada 1987 r. do 12 sierpnia 1988 r. Natomiast okres pracy w zakładzie (...) „(...)” został zaliczony od 1 marca 1989 r. do 28 września 1990 r. z wyłączeniem maja 1989 r. oraz

grudnia 1989 r. z powodu braku wymiaru czasu pracy w deklaracji imiennej (odpowiedź na odwołanie z 10 lutego 2022 r. – k. 5-6 a.s.).

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

J. W. ur. (...), w okresie od stycznia 1985 r. do grudnia 1987 r. była zatrudniona w pełnym wymiarze czasu pracy w Pracowni (...) W. K. na stanowisku złotnika. Odwołująca pracowała codziennie w godzinach 10:00-18:00 (umowa o pracę – k. 24 a.s., zeznania świadka M. S. – k. 18 a.s.). 29 stycznia 1987 r. ubezpieczona zdała egzamin czeladniczy, do którego wymagany był 3-letni staż pracy (pismo z 26 kwietnia 2022 r. – k. 22 a.s., zeznania J. W. – k. 19v, 39v a.s.).

W maju i grudniu 1989 r. ubezpieczona była zatrudniona w pełnym wymiarze czasu pracy w Zakładzie (...) „(...)” na stanowisku jubilera. Odwołująca pracowała 5 dni w tygodniu w godzinach 11:00-19:00. W okresach wakacyjnych i podczas ferii sklep był zamknięty (zeznania J. G. (1) – k. 39 a.s., zeznania J. W. – k. 39 a.s.).

1 października 2021 r. J. W. złożyła w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych (...) Odział w W. wniosek o emeryturę (wniosek o emeryturę z 1 października 2021 r. – k. 1-5 a.r.). 21 grudnia 2021 r. organ rentowy wydał decyzję znak: (...) (...), w której ustalił kapitał początkowy odwołującej się na dzień 1 stycznia 1999 r. w wysokości 45 643,51 zł. Do ustalenia kapitału początkowego został uwzględniony okres składkowy w ilości 9 lat, 7 miesięcy, 26 dni, tj. 115 miesięcy. Do ustalenia wartości kapitału początkowego organ rentowy przyjął podstawę wymiaru kapitału początkowego w kwocie 634,25 zł, obliczoną według wskaźnika wysokości podstawy wymiaru składek wynoszącego 51,95%. Do ustalenia kapitału początkowego i wysokości emerytury organ rentowy nie uwzględnił okresów od 1 stycznia 1986 r. do 14 września 1987 r., gdyż nie został wystarczająco udowodniony, od 13 maja 1988 r. do 31 grudnia 1988 r., od 1 stycznia 1989 r. do 28 lutego 1989 r., od 29 września 1990 r. do 14 marca 1991 r., gdyż nie została opłacona składka na ubezpieczenie społeczne, od 1 maja 1989 r. do 31 maja 1989 r. oraz od 1 grudnia 1989 r. do 31 grudnia 1989 r. z powodu braku informacji o wymiarze czasu pracy, od 1 sierpnia 1989 r. do 31 sierpnia 1989 r. oraz od 21 lipca 1990 r. do 31 sierpnia 1990 r., gdyż w tych okresach ubezpieczona przebywała na urlopie bezpłatnym, od 1 października 1994 r. do 31 grudnia 1996 r., gdyż nie została opłacona składka na ubezpieczenie społeczne z tytułu prowadzenia działalności (decyzja ZUS o ponownym ustaleniu kapitału początkowego z 21 grudnia 2021 r. – k. 53 a.r.).

Zaskarżoną decyzją z 22 grudnia 2021 r., znak (...), organ rentowy przyznał ubezpieczonej emeryturę od 1 listopada 2021 r., tj. od osiągnięcia wieku emerytalnego (decyzja z 22 grudnia 2021 r. – k. 2-25 a.r.).

Sąd ustalił powyższy stan faktyczny na podstawie dowodów z dokumentów, załączonych do akt sprawy, w tym dokumentów znajdujących się w aktach organu rentowego, które nie były kwestionowane przez strony i nie budziły zastrzeżeń co do ich wiarygodności. Stanowiły więc podstawę ustaleń faktycznych w sprawie. Sąd dał wiarę zeznaniom świadków M. S. oraz J. G. (2), a także zeznaniom odwołującej J. W., gdyż nie budziły one zastrzeżeń, co do ich wiarygodności, a także były spójne ze sobą oraz z pozostałym zgromadzonym w sprawie materiałem dowodowym w postaci dokumentów.

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie J. W. zasługiwało na uwzględnienie.

Z uwagi na przedmiot sporu podkreślania wymaga, że J. W., jako osobie urodzonej pod 31 grudnia 1948 r., przysługuje prawo do emerytury w myśl art. 24 i następnych ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2022 r., poz. 504), zwanej dalej ustawą emerytalną. Wymieniony przepis art. 24 wskazuje, że ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku emerytalnego wynoszącego, co najmniej 60 lat dla kobiet i co najmniej 65 lat dla mężczyzn, z zastrzeżeniem art. 46, 47, 50, 50a, 50e i 184.

Zasady obliczania wysokości emerytury określonej w art. 24 zostały ustalone w art. 25 -26 ustawy emerytalnej. W myśl art. 26 emerytura stanowi równowartość kwoty będącej wynikiem podzielenia podstawy obliczenia ustalonej

w sposób określony w art. 25 ustawy przez średnie dalsze trwanie życia dla osób w wieku równym wiekowi przejścia na emeryturę danego ubezpieczonego, z uwzględnieniem ust. 5 i art. 183 ustawy. Z kolei z art. 25 ust. 1 ustawy wynika, że podstawę obliczenia emerytury, o której mowa w art. 24 ustawy, stanowi kwota składek na ubezpieczenie emerytalne, z uwzględnieniem waloryzacji składek zewidencjonowanych na koncie ubezpieczonego do końca miesiąca poprzedzającego miesiąc, od którego przysługuje wypłata emerytury, zwaloryzowanego kapitału początkowego określonego w art. 173-175 oraz kwot środków zewidencjonowanych na subkoncie, o którym mowa w art. 40a ustawy z 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, z zastrzeżeniem ust. 1a i 1b oraz art. 185.

Wskazać należy, że kapitał początkowy, zgodnie z treścią art. 173 ust. 1 ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 504), ustala się dla ubezpieczonych urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 r., którzy przed dniem wejścia w życie ww. ustawy opłacali składki na ubezpieczenie społeczne lub za których składki opłacali płatnicy składek. Kapitał początkowy stanowi równowartość kwoty obliczonej według zasad określonych w art. 174 ustawy, pomnożonej przez wyrażone w miesiącach średnie dalsze trwanie życia, ustalone zgodnie z art. 26 ust. 3 ustawy dla osób w wieku 62 lat (art. 173 ust. 2). Wartość kapitału początkowego ustala się na dzień wejścia w życie ustawy (art. 173 ust. 3). W myśl art. 174 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS kapitał początkowy ustala się na zasadach określonych w art. 53, z uwzględnieniem ust. 2-12. Przy ustalaniu kapitału początkowego przyjmuje się przebyte przed dniem wejścia w życie ustawy:

- 1) okresy składkowe, o których mowa w art. 6;
- 2) okresy nieskładkowe, o których mowa w art. 7 pkt 5;
- 3) okresy nieskładkowe, o których mowa w art. 7 pkt 1-3 i 6-12, w wymiarze nie większym niż określony w art. 5 ust. 2 (art. 174 ust. 2).

Zgodnie z przepisami ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych kapitał początkowy ma być odtworzeniem kwoty składek na ubezpieczenie społeczne, opłaconych przed 1 stycznia 1999 r. Zasady ustalania podstawy wymiaru emerytury zostały określone w art. 15 ustawy, a wysokość kapitału początkowego, zależy od udowodnionych okresów składkowych i nieskładkowych, podstawy wymiaru świadczenia, współczynnika określonego przez proporcję wieku ubezpieczonego i ustawowo określonego wieku emerytalnego oraz stażu. Natomiast do ustalenia podstawy wymiaru świadczenia uwzględnia się przychód stanowiący podstawę wymiaru składki na ubezpieczenie społeczne z kolejnych 10 lat kalendarzowych wybranych przez zainteresowanego z okresu ostatnich 20 lat kalendarzowych poprzedzających bezpośrednio rok zgłoszenia wniosku o emeryturę lub z dowolnych 20 lat kalendarzowych wybranych z całego okresu podlegania ubezpieczeniu, przypadających przed rokiem zgłoszenia wniosku.

Zgodnie z art. 175 ust. 1 ustawy, postępowanie w sprawie ustalenia kapitału początkowego przebiega według zasad dotyczących ustalenia prawa do świadczeń przewidzianych w tej ustawie, co w szczególności dotyczy katalogu środków dowodowych, jakie służą ubezpieczonemu w postępowaniu przed organem rentowym do wykazania stażu ubezpieczonego.

W dacie wydania przez organ rentowy spornej decyzji możliwość dowodzenia była ograniczona rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Społecznej z 11 października 2011 r. w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe (Dz. U. z 2011 r., Nr 237, poz. 1412) zwanego dalej „rozporządzeniem”, które zmieniło rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe i zasad wypłaty tych świadczeń (Dz. U. z 1983 r., Nr 10, poz. 49 ze zm.). Zgodnie z obowiązującym § 22 ust 1 i ust. 2 rozporządzenia, jeżeli ustawa nie stanowi inaczej, środkiem dowodowym stwierdzającym okresy zatrudnienia na podstawie umowy o pracę, powołania, wyboru, mianowania oraz spółdzielczej umowy o pracę jest świadectwo pracy, zaświadczenie płatnika składek lub innego właściwego organu, wydane na podstawie posiadanych dokumentów lub inny dokument, w tym w szczególności: legitymacja ubezpieczeniowa; legitymacja służbowa, legitymacja związku zawodowego, umowa o pracę, wpis w dowodzie osobistym oraz pisma kierowane przez pracodawcę do pracownika w czasie trwania zatrudnienia.

Zważyć przy tym należy, że w postępowaniu przed sądem ubezpieczeń społecznych w sprawach o świadczenia emerytalno-rentowe prowadzenie dowodu z zeznań świadków lub z przesłuchania stron nie podlega żadnym ograniczeniom. Według art. 473 § 1 k.p.c. w postępowaniu w sprawach z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych nie stosuje się przed sądem przepisów ograniczających dopuszczalność dowodu z zeznań świadków i z przesłuchania stron. Ten wyjątek od ogólnych zasad, wynikających z art. 247 k.p.c., sprawia, że każdy istotny fakt (np. taki, którego ustalenie jest niezbędne do przyznania ubezpieczonemu prawa do wcześniejszej emerytury), może być dowodzony wszelkimi środkami dowodowymi, które sąd uzna za pożądane, a ich dopuszczenie za celowe (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 4 października 2007 r. I UK 111/07). Oznacza to, że w postępowaniu przed sądami pracy i ubezpieczeń społecznych okoliczności mające wpływ na prawo do świadczeń lub ich wysokości mogą być wprawdzie udowadniane wszelkimi środkami dowodowymi, przewidzianymi w kodeksie postępowania cywilnego, jednakże zaliczenie nieudokumentowanych okresów składkowych do uprawnień oraz wzrostu świadczeń emerytalno-rentowych wymaga dowodów nie budzących wątpliwości, spójnych i precyzyjnych (zob. wyroki Sądu Najwyższego z 9 stycznia 1998 r. II UKN 440/97 i z 4 lipca 2007 r. I UK 36/07, wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z 30 października 2013 r., III AUa 269/13).

J. W. domagała się uwzględnienia przy obliczeniu jej wysokości kapitału początkowego i emerytury okresu jej zatrudnienia w maju i grudniu 1989 r. oraz od stycznia 1985 r. do grudnia 1987 r. Wydając zaskarżoną decyzję organ rentowy uwzględnił okres pracy w zakładzie (...) „(...)” od 1 marca 1989 r. do 28 września 1990 r. z wyłączeniem maja 1989 r. oraz grudnia 1989 r. z powodu braku wymiaru czasu pracy w deklaracji imiennej. Natomiast okres zatrudnienia w Pracowni (...) W. K. od stycznia 1985 r. do grudnia 1987 r. organ renty zaliczył zgodnie z potwierdzeniem podlegania do ubezpieczeń społecznych, tj. w okresach 1 września 1984 r. do 30 listopada 1986 r. oraz od 23 listopada 1987 r. do 12 sierpnia 1988 r.

Ustalony w wyniku przeprowadzonego postępowania dowodowego, w szczególności zeznań świadka J. G. (2) stan faktyczny w sposób jednoznaczny wskazuje, że ubezpieczona w maju i grudniu 1989 r. pracowała na stanowisku jubilera w pełnym wymiarze czasu pracy. Zakład otwarty był w godzinach 11:00-19:00. Z zeznań J. G. (2) wynika, że nie zatrudniał pracowników w niepełnym wymiarze czasu pracy. Natomiast świadek M. S. potwierdził, że w okresie od stycznia 1985 r. do grudnia 1987 r. ubezpieczona była zatrudniona w pełnym wymiarze czasu pracy w Pracowni (...) W. K. na stanowisku złotnika. Okoliczności te znajdują również potwierdzenie w umowie o pracę (k. 24) przechowywanej przez (...) Izbę (...) (pismo izby k. 22).

Rozstrzygnięcie powyższej okoliczności pozwalało zatem na uwzględnienie spornego okresu zatrudnienia odwołującej przy ustalaniu wysokości przysługującej jej emerytury. Zaliczenie tego okresu jako okresu składkowego miało wpływ na ustalenie kapitału początkowego odwołującej, a w konsekwencji przysługującej jej emerytury. W związku z powyższym sąd zobowiązał organ rentowy do hipotetycznego obliczenia kapitału odwołującej. W wykonaniu zobowiązania, organ rentowy dokonał hipotetycznego przeliczenia kapitału początkowego odwołującej przy uwzględnieniu, że w maju i grudniu 1989 r. oraz od stycznia 1985 r. do grudnia 1987 r. ubezpieczona była zatrudniona w pełnym wymiarze czasu pracy, przyjmując do stażu pracy okresy składkowe w wymiarze 10 lat, 7 miesięcy, 17 dni, tj. 127 miesięcy, współczynnik proporcjonalny do osiągniętego wieku oraz okresu składkowego i nieskładkowego 49,88 % oraz średnie dalsze trwania życia w wymiarze 209 miesięcy. Kapitał początkowy ustalony na dzień wyniósł 47 942,51 zł. Wyliczenia organu rentowego nie były kwestionowane przez odwołującą się, która nie wносиła wobec nich zastrzeżeń.

W tych okolicznościach sąd uznając odwołanie J. W. za zasadne zważył, że skarżone decyzje podlegały stosownej zmianie na podstawie art. 477⁽¹⁴⁾ § 2 k.p.c. zgodnie z pkt I i II sentencji wyroku.